

Durf te roddelen!

(1) Roddelen over een collega. Gemeen, vindt de een. Begrijpelijk, zegt Rinus Feddes. Hij promoveert vandaag op een pleidooi¹⁾ voor het doorbreken van het taboe op roddelen.

(2) In een bejaardentehuis wordt veel geroddeld, bijvoorbeeld over smakende medebewoners. Personeel probeert dat geklets aan banden te leggen, om degenen over wie het gaat te beschermen. Maar het is nuttig om jezelf af te vragen waarom er wordt geroddeld. De roddelende ouderen in het verpleeghuis zijn voorbeelden uit het dagelijks leven die Rinus Feddes (69) gebruikt om zijn punt te illustreren. Hij legt het met overtuiging uit, met de twinkeling van de enthousiaste onderzoeker in zijn ogen. “Niet meer fatsoenlijk kunnen eten is iets wat alle ouderen op een gegeven moment overkomt. Dat weten ze zelf ook. Het roddelen en buitensluiten van de smakenden is voor hen een manier om te kunnen zeggen: wij hebben nog waardigheid.”

(3) We mogen best wat vaker vanuit het perspectief van de roddelaar denken, stelt Feddes. Iedereen roddelt nu eenmaal. Ook Feddes zelf. En er is ook vaak genoeg óver hem geroddeld. Bijvoorbeeld over de vraag of hij dat onderzoek ooit af zou krijgen. Twaalf jaar heeft hij eraan gewerkt. Aan de Hogeschool in Rotterdam waar hij lesgeeft, ontwikkelde hij meerdere vakken over roddelen en informele communicatie. Door de jaren heen vroeg Feddes aan honderden studenten om hun beste roddelverhalen met hem te delen voor zijn proefschrift. De verhalen hielpen hem een heel eigen visie op roddelen te formuleren.

(4) “Als ik studenten vertel dat ik geloof in constructief roddelen, zijn ze meestal eerst verontwaardigd. Roddelen koppelen ze aan iets negatiefs. Maar ik maak een duidelijk onderscheid tussen roddelen en pesten. Pesten is gericht op het bewust kwaad doen van de ander, terwijl roddelen meer gericht is op het in vertrouwen uiten van je onderbuikgevoelens²⁾. Emotioneel ontladen wordt dat in de roddelliteratuur genoemd.”

(5) “Maar ook het aangaan van sociale binding is een belangrijke functie van roddelen. Ik vroeg de studenten hun roddels te clusteren, bijvoorbeeld op basis van wie er over wie roddelt. Dan bleek altijd dat bepaalde groepen over andere groepen roddelen. Bijvoorbeeld de ene kant van een familie over de andere kant of de jongeren over de

70 ouderen. Roddelen blijkt dus een bindmiddel.”

(6) Vocaal vlooiën noemt Feddes het ook graag, want ook apen doen niet anders. “Apen besteden een kwart
75 van hun tijd aan het vlooiën van elkaar. Dat komt echt niet alleen omdat ze zoveel jeuk hebben. Als twee apen elkaar vlooiën, laten ze aan anderen in de groep zien: wij
80 hebben een bondje. Bij mensen gaat dat net zo. Als je een roddel aan iemand vertelt, kom je vaak dicht bij iemand of je fluistert zelfs in iemands oor. Je deelt je verhaal alleen met
85 diegene. Bij wie je wilt horen, bepaalt dus ook met wie je roddelt.”

(7) “Zo ontstaan sociale betrekkingen tussen mensen, buiten de officiële verhoudingen om. Die informele
90 verhoudingen zijn belangrijk,” vindt Feddes, “want je kunt nu eenmaal niet altijd alles recht in iemands gezicht zeggen. Als jij vindt dat je baas zijn vrouw hufferig behandelt,
95 zul je hem dat niet snel zeggen, omdat hij een machtspositie heeft ten opzichte van jou. Dus dan vertel je het aan een collega, want je moet toch ergens heen met je gevoel.”

100 **(8)** “Hoe belangrijk roddelen ook is voor het uiten van onze onderbuikgevoelens of het opbouwen van een sociaal netwerk, vanuit de meeste

levensovertuigingen wordt praten
105 achter iemands rug om toch echt gezien als iets kwaadwilligs. Je kunt er een ander immers pijn mee doen. Juist daarom is het zo belangrijk om het taboe op roddelen te door-
110 breken”, zegt Feddes. “Natuurlijk zijn er situaties dat roddelen wel degelijk narigheid oplevert. Maar roddelen verbieden maakt nog niet dat de onderbuikgevoelens die eraan ten
115 grondslag kunnen liggen, zomaar verdwijnen. Denk dus na: waarom roddel ik? En wat zegt dat over mijn behoeftes?”

(9) Hoezeer hij er ook achterstaat,
120 spannend vindt Feddes het wel om naar buiten te treden met zijn pleidooi. Hij weet dat er kritiek op komt. Maar kritiek geven en ontvangen is ook een van de dingen die volgens
125 hem leerzaam zijn aan roddelen. “Door met je onderbuikgevoelens naar buiten te treden, kun je jouw mening toetsen aan die van de ander. Als je je vrouw vertelt dat je
130 de buurman zo'n harde stem vindt hebben, zegt zij misschien wel dat je je aanstelt. Je kunt leren van die tegenspraak, het kan je helpen je eigen grenzen te stellen en te
135 bepalen wat jij belangrijk vindt. Maar dan moet je wel het lef hebben om ermee naar buiten te treden.”

*naar een artikel van Anne Wijn,
Trouw, 8 mei 2018*

noot 1 pleidooi: betoog om anderen te overtuigen van een standpunt

noot 2 onderbuikgevoelens: niet precies te omschrijven negatieve gevoelens bij een persoon of situatie

Tekst 1 Durf te roddelen!

- 1p 1 Op welke **drie** manieren wordt deze tekst in alinea's 1 en 2 ingeleid?
Noteer de nummers van deze manieren in de uitwerkbijlage.
- 1 door alvast een conclusie over het onderwerp te trekken
  - 2 door de aanleiding voor het schrijven over dit onderwerp weer te geven
  - 3 door een probleem bij het onderwerp te benoemen
  - 4 door een samenvatting van de tekst te geven
  - 5 door een voorbeeld bij het onderwerp te geven
  - 6 door een vraag over het onderwerp te stellen
- 1p 2 Wat wordt in alinea's 3, 4 en 5 behandeld?
Deze alinea's gaan alle over
- A de positieve en negatieve kanten van roddelen.
  - B de sociale functie van roddelen.
  - C Feddes' onderzoek naar roddelen.
  - D het verschil tussen pesten en roddelen.
- 1p 3 Waarom is roddelen minder negatief dan pesten volgens Feddes?
Citeer de zin uit alinea 4 of alinea 5 die het best het antwoord op deze vraag weergeeft.
- 1p 4 Welk verband is er vooral tussen alinea 5 en alinea 6?
- A Alinea 5 en 6 vormen een opsomming.
  - B Alinea 5 en 6 vormen een vergelijking.
  - C Alinea 6 geeft een conclusie bij alinea 5.
  - D Alinea 6 geeft een voorbeeld bij alinea 5.
- 1p 5 Welke functie heeft alinea 7?
Alinea 7 geeft een
- A oorzaak van roddelend gedrag op de werkvloer.
  - B opsomming van redenen om met elkaar te roddelen.
  - C stelling over het nut van contact met collega's.
  - D toelichting bij het belang van informele verhoudingen.
- 1p 6 In de tekst spreekt Feddes over "informele verhoudingen" (regels 89-90).
In de uitwerkbijlage staat een tabel met verhoudingen tussen personen.
→ Welke verhoudingen zouden volgens de tekst informeel zijn? Kruis de juiste antwoorden aan in de uitwerkbijlage.
- 1p 7 Welke **twee** functies heeft roddelen volgens Feddes?
Baseer je antwoord op alinea 4 tot en met alinea 8 en schrijf deze functies op in de uitwerkbijlage.

- 1p 8 Citeer uit alinea 9 het zinsgedeelte waarin staat waarom kritiek ontvangen ook leerzaam is.
- 1p 9 Alinea 9 vormt het slot van deze tekst.
Wat gebeurt er vooral in deze alinea?
- A Er wordt advies gegeven over hoe je het best kunt omgaan met je onderbuikgevoelens.
  - B Er wordt een conclusie getrokken over mensen die kritisch kijken naar roddelen.
  - C Er wordt een samenvatting gegeven van verschillende verklaringen voor roddelen.
  - D Er wordt nieuwe informatie gegeven die een positief effect van roddelen benadrukt.
- 1p 10 Wat is het hoofdonderwerp van deze tekst?
- A de verklaringen voor roddelgedrag
  - B de verschillen tussen pesten en roddelen
  - C het kwaadwillende karakter van roddelen
  - D het roddelgedrag van verschillende groepen
- 1p 11 Met welk doel lijkt deze tekst vooral geschreven te zijn?
De tekst geeft vooral
- A een aansporing om het taboe op roddelen te doorbreken.
  - B een aansporing om wat vaker te roddelen.
  - C informatie over de negatieve gevolgen van roddelen.
  - D informatie over het nut van roddelen.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.